

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS
NOVEMBER, 1966

L. VALIUKAS, REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO PIRMININKAS
1966 M. LAPKRIČIO MĖN.

vo, netikrą, šablona; jie nuolat kovoja tarpusavy dėl pirmenybės, naikina vienas kitą ir savo bandas, bet nenurimsta ir nesiruošia nutraukti tos kovos, atvirksčiai, — tiek suaktyvėjo, kad ryžosi paskutiniu atveju įgyvendinti senųjų Romos gyventojų šūkį: „Perreant mundus, fiat justitia“, — kas laisvai išvertus reikštų: „Tegu žūsta pasaulis, jei ne aš jo valdovas!“ Tikrumoje čia ir glūdi visa žmonijos istorijos prasmė, kurią stengiasi užmaskuoti, kiekvienas savaip, visa banda partijos istorikų ir literatų, ypač ekstremistinių, totalitarinių partijų.

Istorija galėtų tapti mokslu, jei ji atsitolintų nuo valstybės ir valdančių partijų, kaip kad padarė bažnyčia. Šitą suprato Prokopijus „Slaptosios istorijos“ autorius, kurs rašė vieną oficialią istoriją — Romos imperatoriui Justinianui, kitą gi — sau ir pasauliui. Tik kad sąžiningą ir teisingą istoriką taip pat sunku rasti, kaip ir juodąjį deimantą.

Jaučiu, kad šiuo laiku pasaulis yra atsistojęs prieš naują uždavinį: pirma daryti žmonišką istoriją, tai yra baigti su beždžionių suokalbių, o jau paskui rašyti žmoniškumo istoriją.

Galimas daiktas, kad šitas uždavinys yra skirtas man, nes aš esu vienas iš tų nedaugelio Žmonių. Minties laisvės — štai ko dar trūksta pilnam laimėjimui!

Visų pirma perkainuoti vertybes!

Taip mokė didžiausias pasaulio mokytojas — Fridrichas Nietzsche.

Nietzsche — vienintelis tikra filosofas — Idėjos kūrėjas!

Dostojevskis — vienintelis poetas — meninio pasaulio kūrėjas.

Atsiminkite, — nieko nebegalima pataisyti šiame pasauly.

Viskas turi būti išmesta į šiukšlyną — visi žmonių kalėjimai — valstybės, visos istorijos, ištisos rasės, o kartu su jais ir visi minkštūniai humanistai. Jie lygiai tiek pat nereikalingi, kiek ir nevalgomi šliužai.

Kad būtų sukurta pasaulio harmonija, reikia jį visų pirma gerai nuvalyti, kaip nuvaloma aikštė statybai prieš pradėdant darbą.

— E, gal užteks, — pasakė Volodia Antonovas, pakedenęs senu įpročiu savo tankius plaukus.

— Šalin nuo manęs, Šėtone! — baimingai numojo Tolia Žukovas.

— Išdėstykite savo replikas, Tolia, — tarė Nikolaj Vasiljevičius.

Tolia buvo labai sujaudintas, jo skruostai degė, balsas drebėjo.

— Su pagrindine Volodės teze, kad Žmogus, tai viskas, aš absoliučiai sutinku. Bet ir jį valdo ne Dievas, o Šėtonas, jei jau jis nukalbėjo iki to, kad reikia sunaikinti ištisą žmoniją. Viešpats pasakė: „Neužmušk!“ Jei pažvelgsime iš grynai žmoniškumo taško, ir tai argi galima kurti naują pasaulį be humanizmo, — juk tada, jei nori būti nuosekliu iki galo, teks pateisinti fašizmą.

— Nepertempk, Tolia! — sušuko Volodia, pasakė ir pradėjo žingsniuoti po erdvų Nikolajaus Vasiljevičiaus kabinetą. — Priešingai, fašizmas yra tada, kai beždžionžmogiai naikina Žmogų, o tai kaip tik ir neleistina pagal pažiūras humanizmo, kuris eina prieš nežmoniškumą vardan Žmoniškumo. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Beždžionžmonių niekšai mūsų krašte išnaikino beveik visus geresnius žmones, mūsų visuomenės elitą. Ar tai pagal tavo humanizmas? O kodėl tai

jiems pavyko? Todėl, kad savo laiku mes jų neišnaikinom. Ir aš tvirtinu tau, — jei mes neišnaikinsime tos bandos, tai jie išnaikins ir mus.

— Ne, ne... šalin nuo manęs, Šėtone! — neigė Tolia.

— Negalima prievarta iškovoti laisvės. Prievarta gimdo prievartą. Aš tikiuos, kad mokslas ir technika, kurie jau šiandien daro stebuklus, sukurs sąlygas, kuriose žmonija galės išspręsti visas ekonomines problemas. Jei visi turės pakankamai duonos ir, gal būt, cukraus, — tau, kad ir su tavo tokiu neįprastu individualumu, leis gyventi taip, kaip tu nori. Tikrame komunizme nebebus tų niekšybių, kurios paverčia niekais visus laimėjimus. Aš sutinku, kad pas mus nėra jokio socializmo, — be abejonės, pas mus viešpatuoja fašizmas, — bet kai bus išspręstos ekonominės problemos, niekas tau nekludys skelbti Nietschės mokslo ar ko nors kito.

— Čia jūs labiausiai klystate, Tolia, — tarė Nikolaj Vasiljevičius. Be jokios abejonės teisybės Volodia. Kodėl? Ogi todėl, kad, kai bus išspręstos ekonominės problemos, niekas tavęs nepasigailės, jei tu būsi Žmogumi, — įsiviešpataus triumfuojančios, nutukusios kiaulės. O nutukusi kiaulė taip pat turi savo įpročius. Jai, kaip žinoma, patinka kriuksėti ir daryti visokias kiaulystes. Ir kiekvienam, kuris panorės dainuoti, o ne kriuksėti, ji tuoj pat užgniauš gerklę. Į kiaulių vieuolyną, jūs, Tolia, negalėsit lįsti su savo nuostatais, — kiaulei nieko nereikia suėsti lakštingalą su visomis plunksnomis.

Beširdiškumas, kraštutinis žiaurumas — tai charakteringi bruožai visų kolektyvinių formų, vistiek, kas bevaldytų: partija, tironas ar karalius. Babilone, hitlerinėje Vokietijoje ir pas mus visi nusikaltimai liko nebaudžiami, vienu ir tuo pačiu pasiteisinant, — kad jie buvo daromi aukštesniam tikslui — tautos labui, gi tų tariamų tautų gamta nežino. Žmogiškųjų banda dar nesudaro tautos, kadangi tai du skirtingi dydžiai, kaip oras ir lašiniai; tai dvi tarpusavy besigrumiančios stichijos, nesutaikomos, kaip ugnis ir vanduo, ir išeitis iš tų grumtynių gali būti tik tokia: arba Žmogus nugalės galvijų bandą, arba banda nutrins Žmogų nuo žemės veido. Trečios išeities nėra. Nei kalba, nei geografinė erdvė, nei papročiai nesujungs manęs su Stalinu ar su Chruščiovu.

Abu mes kalbame rusiškai, bet vistiek vienas kito nesuprantame ir niekuomet nesuprasime; ir, nors gyvename tame pačiame mieste, bet tolimi vienas nuo kito, kaip žemė nuo Andromedos rūkų. O tuo pačiu laiku man artimi Sartras ir Robbe-Grillet, nors aš niekad nesu buvęs Prancūzijoje ir prancūziškai sunkiai kalbu.

Panašiai nuolat ginčijosi Tolia su Volodia. Jie žinojo, kad mėgsta tą patį ir neapkenčia tų pačių priešų, gi jų keliai prie to buvo skirtingi, bet jiems taip atrodė, o tikrumoje jie abu kopė tuo pačiu vingiuotu taku. Tolia Žukovas nepakentė prievartos ir žiaurumo, gi Volodia išaugo prievartos ir žiaurumo jūroje. Jis, greičiausia, niekad nepamirš Naujų Metų Nakties priekiniame vagone stambioje mazginėje Tichorecko stotyje. Jų buvo keturi. Lošė akutę. Volodia Antonovas pralošė visus pinigus ir visus drabužius, kas tik buvo ant jo — jis liko tik su vienu trumpom apatinėm kelnaitėm.

(Bus daugiau)

Valdemārs Dābergs

LAPKRIČIO AŠTUONIOLIKTOJI

Virš Dauguvos dar skamba dainos,
Kovos galingas ryžtas skrenda,
Dar liepsnos pelenuos neblēsta,
Latvių tauta liepsnot pribrendus!

Pilnų jau keturiasdešimt metų
Kaip karo griausmas nebeaidi,
Liūdni vėlių laivų likučiai
Tamsių bangų jau neberaižo.

Ši rudenio vėlyvą metą
Kaip krintančios žvaigždės šviesa,
Raudonai-baltai šviesai žėrint
Pakyla latvių vėliava!

Rudens dienų grandinė rieda,
Miglos banga tirštai tamsi;
Per jają vis iš naujo skamba
Latvių žirdžių balsai tvirti.

Ne, liks negęstanti per amžius
Lapkričio Aštuonioliktoji!
Skambės ji per dienų gaudimą,
Šviesia diena žėrės rytojui.

Andrejs Eglītis

ATSPINDŽIAI

Kaip mirštantys vandenys svetur esam —
Audra kur nusiaučia ir verpetai nususka
lanku.
Nykstančiais bruožais — banguotas paviršius
skausmingai sudreba,
Kai akmenį įmeta ranka.

Kaip mirštantys vandenys svetur esam —
Bėgančių dievų atspindžius savy nesam.

Iš latvių kalbos vertė
A. Blt.

“Atspindžių” originalas latviškai —

ATSPĪDUMI

Līdzīgi mirstošiem ūdeņiem svešuma esam—
Viesuls kur nugalst un straumes negriežas
lokā.
Zūdigiem vaibstiem — rāvainais līmenis
sāpīgi ietrīsas,
Iemet kad akmeni roka.

Līdzīgi mirstošiem ūdeņiem svešumā esam—
Bēgušu dievu atspīdums sevī nesam.

Dalis "Gyvataro" šokėjų prie Hamiltono Rotušės prieš išvykstant į Kanados vakarus Reginą ir Winnipegą.

Iš kairės sėdi: Gediminas Breichmanas, Algis Kybartas ir Algis Chromanskis; II eilė j iš kairės stovi: Jūratė Venskevičiūtė, Lionė Stanevičiūtė, Vida Šopytė, Gintas Prunskus (akordeonistas), Sigutė Šopytė, Silvija Martinkutė, Teresė Tumaitytė, Genovaitė Breichmanienė, vadovė; III eilė: Amalija Fronczak, Antanas Elvikis, Birutė Palčiauskaitė, Algis Palčiauskas, Aldona Volungytė, Vida Paškevičiūtė, Vytautas Beniušis, Nijolė Antanaitytė, Gediminas Blekaitis ir Nijolė Tumaitytė.

Lith. folk dance group from Hamilton, with their director, Mrs. B. Breichmanienė.

HAMILTONO "GYVATARAS"

Kaip ir ūkininkas pavasarį, išėjęs į laukus, džiaugiasi gražiu derliu, taip ir trečioji lietuvių skaičiumi Kanadoje — Hamiltono kolonija, gali džiaugtis Gyvataro ansamblio atsiektais vaisiais tautinėj dirvoj, išgarsinus lietuvių ir Lietuvos vardą svetimtaučių tarpe Ir visa tai atlikta už Lietuvos ribų užaugusio jaunimo, dėl kurio sielojames, norėdami jame išlaikyti lietuvišką širdį. Tam tikslui turime įsteigtas šeštadienio mokyklas, studentų, ateitininkų, sporto organizacijas, vasaros stovyklas; tam šaukėme pasaulio jaunimo kongresą ir pavadiname 1966 metus — Jaunimo Metais.

Tačiau ne paslaptis, kad vienos organizacijos yra patrauklesnės priaugančiai kartai, kitos vėl — susilaukia mažesnio susidomėjimo, kaip negalinčios prisitaikyti prie šiandieninio dinamiško jaunimo gy-

venimo. Jos egzistuoja tik uždara-me, lietuviškame, rate. Tačiau to negalime pasakyti apie tautinių šokių grupes, kurios jaunimui yra labai patrauklios dėka savo gvyumo, dinamiškumo ir iš dalies — kaip tąsa lituanistinės mokyklos, dirbant lietuviškoj aplinkoj, gyvenant lietuviškom nuotaikom, girdint tik lietuviškos muzikos akordus ir mūsų tėvų kalbą.

Ir jeigu šiandien lietuvių vardas yra plačiai žinomas Kanados gyventojų tarpe — tai didelė dalis nuopelnų priklauso klevo lapo krašto tautinių šokių grupėms, o ypač didžiausiai ir stipriausiai iš jų Hamiltono Gyvataro grupei, turinčiai savo tarpe virš šimto šokėjų.

Be abejo, ne vienas nustebs, išgirdęs tokį gražų organizuoto jaunimo skaičių tik iš 2200 asmenų kolonijos. Tačiau kaip ir kiekviena organizuotame gyvenime, taip

Hamiltono (Kanadoje) "Gyvataro" ansamblio jaunučių, jaunių ir jaunimo tautinių šokių grupės su vadove (sėdi viduryje) G. Breichmaniene.

Iš kairės į dešinę — I eilė: Loreta Zūbaitė, Regina Norkutė, Rita Pareštytė, Birutė Pliskevičiūtė, Laima Deksnytė, Rita Urbonavičiūtė, Regina Gedminaitė, Jūratė Jurgutytė, Sigutė Butkevičiūtė, Kristina Gedrimaitė, Dainora Juozapavičiūtė, Kristina Pareštytė, Dana Šopytė, Audra Gimžauskaitė, Jūratė Gimžauskaitė, Irena Norkutė, Adelė Lukošiuūtė;

II eilė: Birutė Beržaitytė, Virginija Kairytė, Angelė Mikalauskaitė, Roma Borusaitė, Ramona Bagdonaitė, Dalia Visockytė, Virginija Stukaitė, Irena Paškevičiūtė, Nijolė Stanaitytė, Genovaitė Breichmanienė (vadovė), Lina Verbickaitė, Anelė Kaminskaitė, Gina Vaitonytė, Laima Barkauskaitė, Elytė Gedminaitė, Jonė Panavaitė, Giedrė Breichmanaitė, Janina Grybaitė;

III eilė: Vytautas Gedrimas, Antanas Gudinskas, Kęstutis Urbonavičius, Aloyzas Gedrimas, Juozas Gudinskas, Algis Žilvytis, Marijus Gudinskas, Vytautas Stukas, Kęstutis Kalvaitis, Rimantas Simaitis, Mykolas Panavas, Jonas Orvidas, Arūnas Jonikas, Kazys Deksnys, Kęstutis Kaminskas, Raimundas Butkevičius;

IV eilė: Ričardas Beržaitis, Algis Pašilyš, Vilius Butkevičius, Dana Latauskaitė, Danutė Kudabaitė, Vida Paškevičiūtė, Birutė Gužaitė, Nijolė Jankutė, Raimunda Kaulinskaitė, Lelė Bagdonaitė, Nijolė Beniušytė, Audrė Sakalaitė, Birutė Rimkevičiūtė, Birutė Stukaitė, Darija Deksnytė, Gintas Prunskus, Jūratė Venskevičiūtė;

V eilė: Amalija Fronczak, Teresė Tumaitė, Vida Šopytė, Lionė Stanevičiūtė, Danutė Vaitonytė, Silvija Martinkutė, Putonė Venskevičiūtė, Birutė Palčiauskaitė, Aldona Volungytė, Nijolė Antanaitytė, Jonas Kalmantavičius, Laimutis Vindašius, Henrikas Švažas, Romas Petrauskas;

paskutinė eilė: Alfa Stanevičius, Kostas Bieliūnas, Algis Choromanskis, Algis Kybartas, Vytautas Beniušis, Gedas Breichmanas, Gedas Blekaitis, Edmondas Dervaitis, Antanas Stanevičius, Romas Banaitis.

Lith. folk dance group "Gyvataras" in Hamilton, Canada.

ir Gyvataro, teko nueiti sunkų kelią, praskynus jį Vandai Panavaičiai-Stankienei (dabar gyvenančiai Čikagoje) ir dabartinei vadovei Genovaitei Dumčiūtei - Breichmanienei, kurios visa siela atsidavė mūsų tautinio meno išpopuliarinimui ne tik priaugančioje lietuviškoje Hamiltono kartoje, bet taip pat ir angliškai, prancūziškai, vokiškai ar ukrainietiškai kalbančioje Kanados tautų mozaikoje. To įrodymu yra puikūs atsiliepimai svetimtaučių spaudoj, įvairūs laimėjimai tarptautiniuose koncertuose, festivaliuose ar Kiwanis klubo rengiamuose konkursiniuose pasirodymuose, laimint juose pirmas vietas, daugelio tautų tarpe.

Toks didelis lietuviško tautinio meno pasisekimas, ypač viešuose koncertuose ar Kanados Tautinės Parodos uždarymo iškilmėse Toronte (kur visuome dalyvauja aukšti vyriausybės pareigūnai, o uždarymo iškilmes stebi 20—25 tūkstančių minia) negalėjo praeiti nepastebėti Kanados federalinio parlamento aktu įsteigta Centennial Commission (ateinančiais metais Kanada švenčia savo šimtmečio sukaktį) ir ypač jos šaka — Canadian Folk Art Council, kurio direktorius L. Kossar, pažinęs Gyvatarą iš kitų pasirodymų, nutarė lietuvius pasiųsti per du tūkstančius mylių į Saskečevano provinciją, apmokant valstybės išdo pinigais visas kelionės išlaidas, kurių susidarė puspenkto tūkstančio dolerių.

Gyvataras buvo tik antroji iš visos Kanados etninė grupė, pavedant jai tolimuose vakaruose Kanados šimtmečio proga supažindinti vienos tautybės atstovus su kitų tautiniu menu, užmegzti ryšius su kitų tautų kanadiečiais, išvystant geresnį vieni kitų pažinimą per per tautinį meną.

Reikia pripažinti, kad Canadian Folk Art Council padarė teisingą sprendimą, kviesdamas lietuvius šiai misijai, nes tarp šių dienų įvairių blizgučių, įvairių bytnių gitarų ir būbnų — mūsų tautiniai drabužiai, mūsų gyva, natūrali muzika ir šokiai, giliai įstrigo į žiūrovų širdis, kaip kažkas naujo, gaivinančio, primenančio skaistų, pilną jaunatviško džiaugsmo jaunimą. O juk kiekvienos valstybės tikslas ir yra turėti tik sveiką, atsparų, įvairių gyvenimo srovių nesugadintą kartą. O kad ji egzistuoja Kanados lietuvių tarpe — tai įrodė 35-ių asmenų Hamiltono (Kanados plieno širdies) lietuviai, būdami ne tik geri to krašto piliečiai, bet kartu ir jų tėvų gimtinės tradicijų tęsėjai, įdėdami į įvairiaspalvę Kanados tautų mozaiką — lietuvišką šokį, kaip gintarą, atvežtą nuo tolimųjų Baltijos krantų.

Žengiant Gyvatarui į šešioliktuosius gyvavimo metus, palinkėkime jam ir toliau nešti aukštai iškėlus mūsų trispalvę.

K. Baronas

KANADOS LIETUVIŲ DIENA PASAULINĖJE PARODOJE MONTREALY 1967

Kanados lietuviai gavo datą Pasaulinėje parodoje Montrealy 1967

metais — Lietuvių Diena įvyks rugsėjo 3 d. t. y. Darbo Dienos savaitgalyje (sekmadienį). Vieta — muzikos ir koncertų paviljonas.

Apie gavimo ilgą procedūrą ir sutiktas kliūtis R. Verbyla, Lietuvių Dienos Pasaulinėje Parodoje komiteto pirmininkas rašo Kanados lietuvių laikraštyje, "Nepriklausomaj

moj Lietuvoj" (išeina Montrealy).

Savo rašte R. Verbyla pamini ir kai ką iš numatomos programos. Lietuvių Dienos programa rūpinasi Kanados Liet. Bendruomenė ir atskiri asmenys bei spauda.

Kanados latviai savo programą turės gegužės 21 d., o estai — birželio 2 d.

Hamiltono "Gyvataro" koncerto pertraukos metu. Sėdi: Siga Šopytė, Vida Paškevičiūtė; stovi: Teresė Tumaitytė, Silvija Martinkutė, Vida Vaitonytė ir Lionė Stanevičiūtė.

Dancers of "Gyvataras" group during intermission.

Maloningoji / Our Lady of Mercy
Etninio meno muziejus, UCLA

šv. Povilas
St. Paul, Lithuanian Folk art

šv. Baltramiejus
/ St. Bartholomew, Lith. folk art

Rūpintojėlis / Sorrowful Christ, Lithuanian folk sculpture.
Etninio meno muziejus, UCLA
Museum and Laboratories of Ethnic Arts and Technology
UCLA

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS LOS ANGELES UNIVERSITETE (UCLA)

Kalifornijos Universitete, Los Angeles, Ethnic Art galerijose, lapkričio 20 dieną atidaroma **lietuvių liaudies meno paroda**, kuri tęsis iki kitų metų (1967) sausio 15 dienos. Ta proga Universitetas išleidžia platų eksponatų katalogą, kuriam išsamią įžangą apie lietuvių liaudies meną parašė dr. Marija Gimbutienė, Europos archeologijos profesorė ir Senojo Pasaulio archeologijos kuratorė.

Parodą rengia prof. M. Gimbutienė ir jos asistentė V. Feldon.

Viktorija Feldon rengia disertaciją apie lietuvių liaudies meną. Be to, ji yra parašiusi išsamų darbą apie lietuvių "dievdirbių" sukurtas įvairių šventųjų bei rūpintojėlių statulėles.

Universiteto Muziejus ir Etninio Meno laboratorijos šiuo metu jau turi virš 60 lietuvių liaudies meno medinių statulėlių, gautų dr. Veronikos Alseikienės rūpesčiu iš Lie-

tuvos. Kiti šios meno parodos dalykai taip pat parūpinti dr. V. Alseikienės, Marijos Alseikaitės-Gimbutienės motinos, gyvenančios Kaune. Be to, daugelis eksponatų yra Archeologijos ir Etnologijos muziejaus Vilniuje dovana. Pažymėtina, kad šis Vilniaus muziejus savo kolekcijoje šiuo metu turi apie 10.000 "dievukų". Kai kurie eksponatai šiai parodai yra paskolinti Universiteto kanclerio F. D. Murphy, kiti M. Gimbutienės, dar kiti O. Merkienės, kuri juos atsivežė, bėgdama iš Lietuvos, ją okupuojant bolševikams.

Šis parodoje matomas retas statulėlių rinkinys atstovauja dievdirbių menui Lietuvoje. Jos yra surinktos iš Skaudvilės, Šilalės, Kretingos ir Jurbarko apylinkių ir padarytos 19 amžiaus nežinomų dievdirbių.

Apie liaudies menininkų iš medžio drožtas "Rūpintojėlių" statulėles A. Malraux (prancūzų meno kritikas) savo knygoje "Les voix du silence" sako:

P. Jurkaus grafika
Šventieji liaudies motyvais (Iš Religinio kongreso Washingtono 1966 programos)

Sopulingoji Motina / Pieta (žemaitija)

„Jos priklauso ne tiek išsigimusiai krikščioniškojo meno formai, kiek kažkam daug senesniai negu krikščionybė — vitaliniam dvasios pakilimui, egzistuojančiam nuo neatmenamų laikų, pakilimui, kuris prisiėmė krikščionišką formą po to, kai jau buvo prisiėmęs daug kitų formų. Tai labai žmogiškas menas; jis išsivelka į vienas po kito einančių istorijos periodų formas”.

Mūsų dailininkas A. Valeška angliškai išleistoje lietuvių meno

knygoje sako:

„Lietuvių tauta visuomet mėgo meną. Menišku jausmu persunkta viskas — nuo paprasčiausių rakandų iki bažnytinių baldų. Skulptūros, tapiniai, medžio drožiniai, pastatai ir tekstiliniai praeities dalykai vaizduoja meninį ir religinį lietuvių jausmą. Liaudinis šio krašto (Lietuvos. Vertėjo pastaba) turėjo tokią pat svarbą, kaip renesansas Italijoje ir gotinis menas Vokietijoje.” (A. Valeška, *Lithuanian Art in Exile*, 1948.).

UCLA muziejuje auga ir kiti lietuvių liaudies meno ir archeologijos rinkiniai — audinių raštų pavyzdžiai, velykinių margučių kolekcija, koplytstulpiai, kuriuos pavaizduoja gausios nuotraukos, juostos, varpstelis ir kt.

Iki šiol lietuvių liaudies dievdarbių išdrožinėti „dievukai” plačiai JAV-bių visuomenei buvo beveik nežinomi. Ši paroda yra dalis UCLA sudarytos programos eksponuoti Europos folklorą, mitologiją ir liaudies meną.

Kalifornijos Universitetas (UCLA) yra vienas iš nedaugelio tų universitetų, kur dėstoma baltų mitologija, lietuvių kalba ir literatūra.

J. T.

KNYGOS IR AUTORIAI

RAILOS IŠMARGINTA JUOSTA

Žmonės amžinybėje ir akimirksny

Gražiausia puokštė būna tada, kai ji sudaryta iš įvairiaspalvių gėlių. Su tokia puokšte galima palyginti ir neseniai pasirodžiusią Bronio Railos knygą, vardu "Laumių juosta". Ji sudaryta iš įvairių esais, kuriuos autorius vadina akimirksnių kronikomis. Šiose kronikose Raila liečia įvairias lietuvių kultūros sritis, ypač literatūrą, ir kai kuriuos savo mokytojus bei draugus, kaip jis pats savo knygos įžangoje pažymi.

Iš viso knygoje sukaupta 38 akimirksniai, parašyti su įprastu autoriui vaizdingumu ir prancūzišku stiliaus aiškumu. Jis sugeba taip reljefingai aprašyti asmenis, kad jie skaitytojo vaizduotėje pasidaro regimi kaip dailininko tapytame portrete. Vienas iš tokių skaitytojui pristatytų asmenų yra Juozas Albinas Herbačiauskas, buvęs lenkų kalbos ir literatūros lektorius V. D. Universitete Kaune. Kas anais laikais yra klausęs Herbačiausko paskaitų, tas gerai žino, kokio keisto, originalaus ir įdomaus žmogaus jo būta. Raila savo kronikoje duoda skersinį jo dvasios piūvį, iškeldamas kontrastiškus jo būdo bruožus, vaizdžiai aprašydamas jo gyvenimą Kaune ir kitur.

Nemažiau įdomios yra ir dvi kronikos apie auto katastrofoje žuvusį prancūzų filosofą Albertą Camus, romanų, dramų ir esais autorį. Raila jose paliečia jo gyvenimą ir bendrais bruožais nusako jo egzistencialistinę filosofiją, atskleidžiančią žmogaus būvio žemėje absurdiškumą. Šalia Jean P. Sartre, Camus buvo vienas ryškiausių protų šių dienų pasaulio sutemose. Su aštriu jo filosofijos išvalgumu Raila abiejose šiose kronikose parodo Camus esmenybės gilumą ir šakotumą.

Viena iš gražiausių Railos kronikų liečia J. Lindę-Dobilą, literatūros mokytoją Panevėžio gimnazijoje. Iš jos sužinome, koks puikus literatūros dėstytojas buvo tas Dobilas, su kokia uginga meile jis aiškino Goethę, Šilerį, Donelaitį. Raila iškelia jo asmenybės kilnumą, meilę jaunimui ir literatūrai. Dobilas iš po autoriaus plunksnos vėl mums pasirodo kaip gyvas.

Rašytojas ir diplomatas Ignas Šeinius taip pat yra pavaizduotas dviejose kronikose. Jis čia aprašomas ir kaip rašytojas, ir kaip diplomatas, iškeliant ryškiuosius jo asmenybės bruožus, nepraleidžiant labai įdomių smulkmenų iš jo gyvenimo Švedijoje ir Lietuvoje. Savo kronikoje Raila mums jį parodo

kaip rašytoją, humoristą ir laikraštinių, atskleidamas įvairius jo veiklos bei būdo savumus.

Kronikoje "Intelektualo vienatvė" Raila mums pristato Stasį Leskaitį, žinomą Ivišiško slapyvardžiu "Spūdų" romano autorių, tik prieš kelis metus Amerikoje pasimirusį. Kaip iš kronikos matyti, jo būta gilios erudicijos žmogaus, gero laikraštinių ir kritiko. Antroje kronikoje, įvardintoje "Žaismas aplink teatrą" Leskaitis apibūdinamas kaip geras, nepataikaujantis teatro kritikas, tiesiu žodžiu prisidėjęs prie Lietuvos teatro meninio lygio pakėlimo.

Aktorius Gasparas Velička aprašytas irgi su didele meile. Raila atskleidžia jį kaip gerą dramaturgą ir aktorių, savo dienas dar palyginti jauname amžiuje užbaigusį Kalifornijoje.

Toliau randame aprašytą prof. Mykolą Biržišką, kurio palaikai ilsi viename iš Los Angeles mauzoliejų. Raila keliose savo kronikose atskleidžia jo būdo savybes, išryškina jo veiklos įdomiuosius momentus, jo gyvenimo tragiką Los Angeles palmių pavėsyje.

Kronikoje "Lopšinės melodija" autorius pristato mums Juozą Švaisitą kaip rašytoją ir žmogų. (Ši kronika yra atsakymas į Švaisito kalbą, pasakytą stojant jam į Los Angeles Dailių Menų Klubą).

Alanto "Pragaro prošvaistės" ir "Tarp dviejų gyvenimų" davė Railai progų parašyti keletą kronikų apie abu šiuos romanus, ypač apie jų skelbiamas idėjas ir patį jų autorių.

Toliau randame gražias kronikas apie humoristą Antaną Gustaitį jo apsilankymo Los Angeles mieste proga, apie Bern. Brazdžionio eilėraščių rinkinį "Vidudienio sodus", apie M. Katiliškio romanus "Miškais ateina ruduo", "Išėjusiems negrižti" ir apie jo novelių knygą "Šventadienis už miesto". Apie Katiliškį parašyta ypač šiltai ir plačiai užfiksuojuojant ne vieną asmenišką susitikimą bei pokalbį, atvaizduojant jį beletristine forma.

Yra kronikų ir apie kitus dalykus, bet čia jų visų neišvardinsi. Norėtusi tik ypač iškelti apie socialistinio realizmo pažabotus arba tėvynėje likusius rašytojus kroniką, kuri tokia taikli ir šaiži, kad, atrodo, vargu ar kas kitas tiek tiesos bus pasakęs apie komunistinio rašytojo prievoles ir pareigas bei tragiką ir komiškumą.

Aplamai visos kronikos parašytos taip įdomiai, kad skaitai jas su didžiausiu susidomėjimu. Iš autoriaus stiliaus grakštumo, iš jo vaizduotės lakumo, iš nepaprasto jo apsiskaitymo galima spręsti, kad jis

B. Raila

yra ne tik puikus eseistas, literatūrinių kronikų rašytojas, bet, atrodo, jis sugebėtų kurti ir tikrus dailiosios literatūros kūrinius — romanus ir noveles.

Bronys Raila, **Laumių juosta**. Akimirksnių kronikos. I. Nidos Knygų Klubo leidinys, Nr. 16. Londonas, 1966.

J. T-nis

SENTIMENTAS IR PAREIGA

Apie Maironio baladžių leidinį

Prieš keletą metų "Romuva", vadovaujama J. Galmino, išleido J. Aisčio "Poeziją", dail. P. Lapės iliustruotą A. Baranausko "Anykščių šilėlių" o dabar neseniai pasirodė jos nemažo formato, gerame popieriuje atspausdintos, gausiai P. Lapės iliustruotos Maironio baladės.

Rinkinyje yra šie dalykai: Roma, Šatrijos kalnas, Jūratė ir Kastytis, Čičinskas, Užkeitas Skapiškio varpas, Medvėgalio kalnas ir Dyvitis. Dėl iliustracijų vertės paliekant pasisakyti dailės kritikams, norėtusi suabejoti, ar tinka viename leidinyje kiekvieną dalyką iliustruoti skirtingu stilium darytais piešiniais? Kai vienoms baladėms teskirta keletas brūkšnių ar potepių, kitos, kaip Čičinskas tiesiog perkrauta net per du puslapius nutęstais pilnais nakties, miško ir panašiais vaizdais. P. Lapė yra talentingas dailininkas, keliais štrichais bei spalvotais plėmais jis lengvai išgauna figūrą, ekspresiją, vaizdą, nuotaiką; tačiau savo sugebėjimą jis kartais panaudoja pigiai ir banaliai.

Iš paviršiaus knyga atrodytų lyg liuksinis leidinys, bet, deja, kai imi ją vartyti, tuojau prasikiša blogas spaustuvės ir dar blogesnis rišyklos darbas. Ypač blogai atspausdintas ginos žodis, vietomis net murzinas. (Paginos žodis J. Brazaičio parašytas su gera literatūrine nuovoka). Knygos lapai surišti viela, o tekstas

priešlapijai menkai priklijuoti, tat tekstas bevartant atšoksta nuo viršelių — ir knygos nebėra.

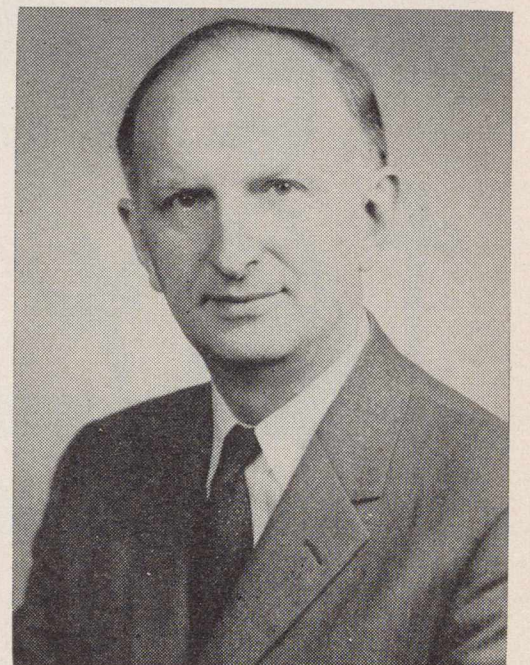
Knygos redakcijoje taip pat yra netoleruotinių dalykų: prieš paginą viename puslapyje yra žodis PAIŠKINIMAI, o jų teksto nėra; metrikeje rašoma: "Leidė ir spausdino..."

Maironio vardas viliojantis, pamąčius jo naują laidą, sentimentas ir pagarba autoriui neleidžia praeiti jo neįsigijus, bet reiktų, kad ir tą sentimentą panaudojantieji savo pareigą atliktų nors kiek rūpestingiau.

A. R-tis

— Algirdas Landsbergis, 10 metų dirbęs Pavergtų Europos Tautų sekretoriato, nuo rugp. mėn. perėjo į Fairleigh-Dickenson universitetą, Rutherford, N. J. "assistant professor" teisėmis; dėstys istoriją, literatūrą, dramą.

Jo dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje" naujųjų kanadiečių teatras Toronte stato nuo lapkr. 30 iki gruodžio 18.

Algirdas Nasvytis, B. Armonienės atsiminimų knygos "Palik ašaras Maskvoje" koautorius.

— šių metų pavasarį knygos "Palik ašaras Maskvoje" (Leave Your Tears in Moscow) anglų kalba išėjo jau penktoji laida. Miuncheno leidykla "Ehrenwirth" šį rudenį išleido vertimą vokiškai "Lass die Traenen in Moskau" (1939-1960) Meine 20 Jahre in Russland. (I laida — 10.000 egz.).

Lippincoto leidykla, kuri yra angliškiosios laidos leidėja, pranešė autoriui, kad knyga išversta ir netrukus pasirodys dar dviem — indų, — būtent, Marathi ir Gujarati — kalbomis. Su vertimu (santrauka), spausdintu viename olandų magazine, knyga "Palik ašaras Maskvoje" bus pasirodžiusi jau 8-mis kalbomis. Šiuo metu knygos išleidimu domisi olandų ir italų leidyklos.

Tai, berods, vienintelė mūsų knyga, sulaukusi tokio plataus atgarsio pasaulinėje rinkoje (neskaitant Sibiro lietuvių kalinių maldaknygės, kuri yra kito pobūdžio ir turi kitokias dėmesio sąlygas).

Lietuviškos ir angliškos laidos dar galima gauti "Liet. Dienų" leidykloje ir pas knygų platintojus.

Antanas Mažeika — "Laisvės žiburio" angliškos dalies vedėjas.

Mr. A. Mažeika — English section director of the Lithuanian World Review Radio program in New York. Foto R. Kisieliaus

RADIJO PROGRAMA NEW YORKE LAISVĖS ŽIBURYS

Romas Kezys, "Laisvės žiburio" radijo programos vedėjas.

Lithuanian section director.

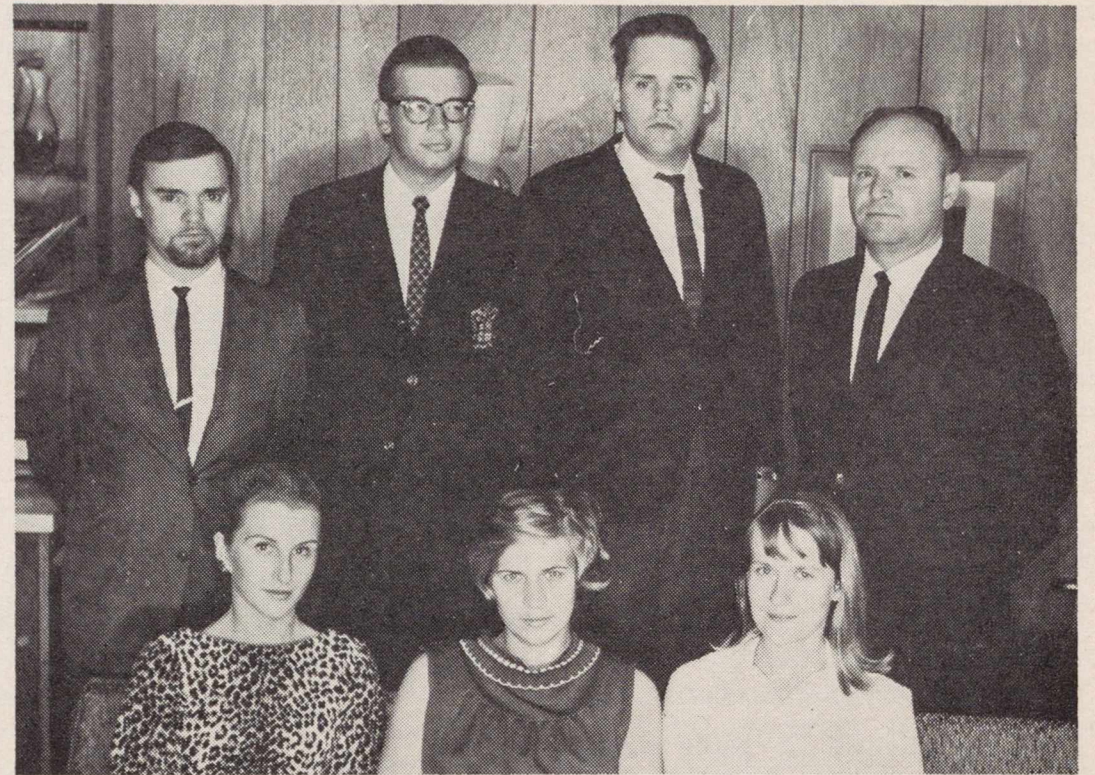
"Laisvės žiburys" — jauniausia JAV-se liet. radijo programa, rugsėjo gale atšventė savo veiklos pusmetį.

Įvertindami organizatorių pastangas, minėdami šią "sukaktį", norime LD skaitytojus kiek painformuoti apie programą. Ji perduodama lietuvių ir anglų kalbomis. ir girdima New Yorko, New Jersey, Conn. ir Penn. valstybėse. Jos tikslas — informuoti lietuvių visuomenę ir ypač nemokančius lietuviškai apie rusiškojo komunizmo daromas skriaudas mūsų tėvynei; pristatyti Didžiojo New Yorko apylinkėi lietuvių laimėjimus politinėje, mokslinėje ir kultūrinėje veikloje; kelti viešumon vertingus užsimojimus ir darbus.

Per pirmąjį savo veiklos pusmetį LZ patiekė klausytojams visą eilę įdomių pokalbių, reportažų ir komentarų. Iš žymesnių amerikiečių programoje yra kalbėję sen. Thomas Dodd ir Karl E. Mund, kongr. J. P. Addabbo, Freedom

Australijoje jau pavasaris. Čia Geelongo (Victorijoje) lietuviškasis jaunimas, priėmęs Pirmąją šv. Komuniją spalio 9 d. (Geelonge toks įvykis pirmą kartą). Sėdi iš k. į d.: Aldona Klovaite, Birutė Gailiutė, Rošė Savickaitė, Aldona Savickaitė, Aldona Jančiauskaitė ir Rūta Venckutė. Stovi: Eduardas Savickas, Algis Braželis Kęstutis Bindokas, Algis Kymanas, naujasis kolonijos kapelionas kun. Pr. Dauknys, Algis Pisarskis, Donalds Savickas ir Romaldas Gailius. Foto Victor's Studio—V. Pranskūnas

Lith. children at Geelong, Australia, after receiving their First Holy Communion. Foto Victor's Studio—V. Pranskūnas

"Laisvės žiburio" radijo programos vadovai ir artimieji bendradarbiai — iš k. į d. sėdi: N. Umbrazaitė, G. Mažeikienė, D. Kezienė; stovi: Vytautas Strolia, V. Radzivanas, A. Mažeika ir R. Kezys. (Nuotraukoje trūksta J. Kazickaitės ir A. Sniečkaus.)

Program directors and collaborators of the newest Lith. radio program — Lith. World Review Radio — "Freedom Light".

House prezidentas Chr. Emmet. Iš lietuvių kalbėjusių minėtini — vysk. P. Brazys, V. Sidzikauskas. Metropolitan operos solistė L. Šukytė St. Lozoraitis, J. Reisgytė, Alg. Kezys, S.J., Br. Raila, dr. T. Remeikis, prel. J. Balkūnas, poetas Stasys Santvaras, J. Audėnas, A. Diržys, A. Zaparackas, dr. A. Klorė, V. Rastenis, muz. V. Strolia.

"Laisvės žiburys" didžiausia dalimi išsilaiko rėmėjų įnašais. Visi New Yorko apylinkės lietuviai kviečiami paremti šią programą, stojant nariais į Lietuvių Radijo klubą. Metinis nario mokeskis \$10. Če-

kiai rašytini: Lithuanian Radio Club 62-15 69 Place, Middle Village, N. Y. 11379.

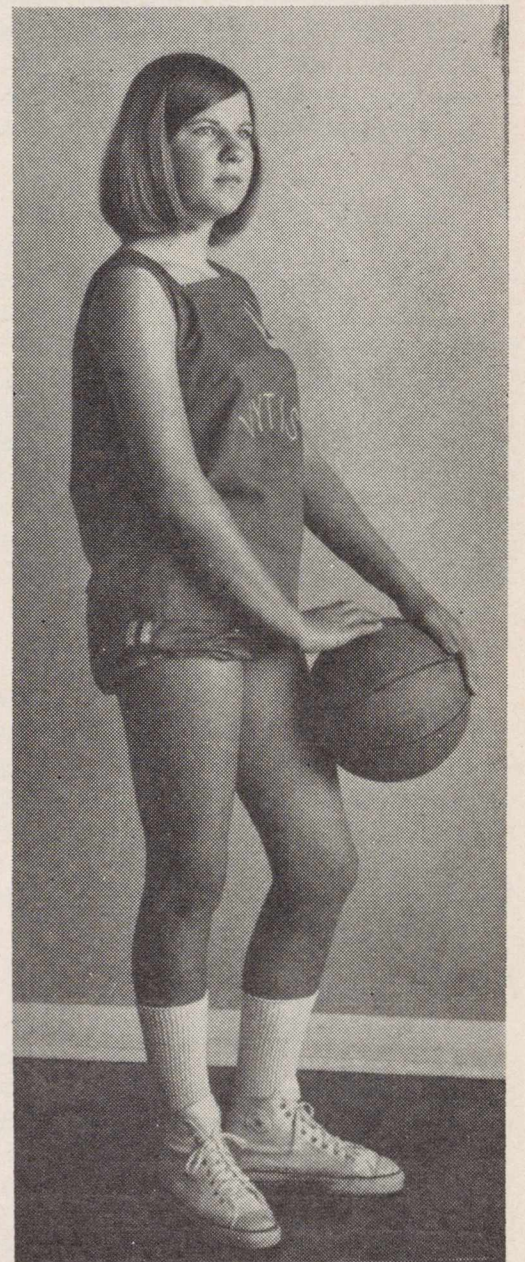

Rimas J. Kriščiokaitis, Prano ir Eleonoros sūnus, gyv. Hartforde, (28 metų) baigė fizikos mokslus Michigan State un-te ir įsigijo dr. laipsnį. Dirba Harvardo M.I.T. un-to laboratorijoje Cambridge, Mass..

Studijuodamas R. J. K. veikia studentų organizacijose, o Bostone įsijungė į Kultūros klubą (čia skaitė paskaitą apie atomo skaldymą).

Jo žmona Elza šį rudenį pradėjo dėstyti un-te, kartu rengdamasi literatūros daktaro laipsniui. (Pr. P.)

Dr. R. Kriščiokaitis received his Ph.. D. degree in physics from the Michigan State University.

Virginija Juciūtė, Adelaidės Liet. sporto klubo "Vytis" krepšininkė. Ji yra P. Australijos jaunių (iki 18 metų) rinktinės narė. Šiais metais V. J. buvo išrinkta kaip geriausia P. Australijos jaunių (iki 16 m.) žaidėja (B. N.) Foto A. Budrys

Miss Virginija Juciūtė young basket ball player from Adelaide, Australia, who was selected best young player of South Australia.

▲ JAV viceprezidentas Hubert H. Humphrey ir kun. dr. J. Prunskis, "Draugo" ir "The Marian" redaktorius, spaudos konferencijoje, Chicagoje, kur spalio 24 d. viceprezidentas susitiko ir kalbėjosi su tautinių laikraščių redaktoriais.

Šiomet suena 30 metų, kaip Kaune 1936 m. buvo pradėtas leisti modernus dienraštis "XX Amžius", kurio redaktorium buvo kun. dr. J. Prunskis.

U. S. Vice President H. Humphrey and Rev. J. Prunskis, editor of "Draugas" at a press conference in Chicago.

Aldona Skripkutė — nauja medicinos gydytoja, birželio m. gavo Bryn Mawr mergaičių kolegijos med. gyd. diplomą, išlaikiusi "national board" egzaminus ir įgijusi praktikos teises visose JAV-se. Ji tęsia savo tėvų tradiciją: S. Skripkus — veterinarijos gyd., baigęs mokslus Šveicarijoje, o motina — dantų gydytoja (Kauno VDU).

Studijuodama A. S. dalyvavo liet. veikloje, buvo aktyvi studentų gyvenime. Reikia tikėtis, kad ir dabar ji nesitrauks iš lietuviško gyvenimo veiklos. (R. Š.)

Miss A. Skripkutė, doctor of Medicine who recently graduated from Bryn Mawr College.

Kovo 26-27 d. L. Krikščionių Demokratų S-ga Clevelande, talkininkaujant 25 vietos organizacijų, pravedė didžiojo Lietuvos valstybininko prel. M. Krupavičiaus 80 metų amžiaus minėjimą. Buvo pamaldos ir akademija su menine dalimi. Kalbą pasakė Lietuvos Atstovybės JAV-se patarėjas dr. S. Bačkis. Žodžiu sveikino org-cijų atstovai; raštu — sen. Lausche, JAV atstovai iš Ohio ir eilė žymių pareigūnų. Minėjimą pravedė ALT Clev. skyrius ir L. Budžių pirm. Alg. Pautienis meninę dalį paruošė at-kų ir skaučių veikėjos Ingrida Bublienė ir Nijolė Kersnauskaitė ir programą atliko daugiausia jaunimas.

Vaišėms vadovavo LKDC Cl. sk. pirm. P. Tamulionis.

Apie prel. M. Krupavičių ta proga rašė Cleveland Press.

Minėjimo vykd. komitetą sudarė: LKDS Cl. sk. pirm. Petras Tamulionis ir jaunimo org-jų atstovai — I. Bublienė, N. Kersnauskaitė, A. Pautienis ir R. Saikus.

(Red. pastaba. šią koresp. ir foto nuotrauką gavome tik dabar; buvome prašomi, kad ir pavėluotai, išspausdinti.)

S. Gailevičius diriguoja jungtiniam Toronto "Varpo" ir Clevelando "Čiurlionio" chorui, kuris Clevelando Lietuvių Dienos programoje išpūdingai atliko Br. Budriūno kantatą "Tėviškės namai";

Foto V. Bacevičius

S. Gailevičius directing the combined Varpas and Čiurlionis choruses, which participated in the Lith. Day in Cleveland, Ohio.

Iš prel. M. Krupavičiaus 80 metų amžiaus sukakties minėjimo Clevelande šį pavasarį. Prie vėliavų: K. Kliorys, Neimonytė, J. Balys, M. Pautienis. Prie garbės stalo (iš k.): A. Kasiulaitis, K. Karpus, kun. Če-

kanavičius (skaityto invokaciją) dr. St. Bačkis, J. Daugėla. P. Tamulionis.

80th birthday celebration of Msgr. M. Krupavičius in Cleveland, Ohio. Foto V. Pliodzinskas

Omahos Lietuvių Bendruomenės choras vieno šių metų koncerto metu. Dirigentas — Bronius Jonušas.

Foto A. Pocevičius, Jr.

Lith. Community choir during a concert this spring; dir. Br. Jonušas.

LIETUVIU
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

NOVEMBER

1966

Pieta / Skausmingoji

From Museum and Laboratories of Ethnic Arts and Technology, University of California, Los Angeles (UCLA).

For more see pages 14 and 15.

POPE PAUL VOICES

Hope for Religious Freedom

His Holiness Paul VI sent a letter in September to Lithuanian bishops in the United States, on the occasion of the consecration of the Lithuanian Chapel in the National Shrine of Immaculate Conception, Washington, D. C.

The letter says among others:

"May the love and loyalty to the Holy Virgin, which has illuminated the path of your nation in the past, in the time of well-being as well as during periods of suffering and calamities, be the guarantee of a bright future for Lithuania.

"We firmly believe," Pope Paul VI continues, "that God, through the intercession of Virgin Mary, will hear out the Lithuanian prayers and will restore to Lithuania that religious freedom which is being defended by Ecumenical Council of the Church. May God give that spirit of understanding, which all desire so much today, so that the Catholic Church in your fatherland would again be allowed to live and act freely, so that it would be permitted to perform the mission, with which God himself has entrusted it, to further the nation's faith and religious life." (Elta)

THE U. S. CONGRESS CALLS FOR FREEDOM FOR LITHUANIA, LATVIA, AND ESTONIA

An Important Resolution Adopted by both Houses of the United States Congress

* * * House Concurrent Resolution 416 was adopted by the House of Representatives by a record vote of 298 yeas to no nays on June 21, 1965. This Resolution was unanimously passed by the United States Senate on October 22, 1966.

CONCURRENT RESOLUTION

Whereas the subjection of peoples to alien subjugation, domination and exploitation constitutes a denial of fundamental human rights is contrary to the Charter of the United Nations, and is an impediment to the promotion of world peace and cooperation; and

Whereas all peoples have the right to self-determination; by virtue of that right they freely determine their political status and freely pursue their economic, social, cultural, and religious development; and

Whereas the Baltic peoples of Estonia, Latvia, and Lithuania have been forcibly deprived of these rights by the Government of the Soviet Union; and

Whereas the Government of the Soviet Union, through a program of deportations and resettlement of peoples, continues in its effort to change the ethnic character of the populations of the Baltic States; and

Whereas it has been the firm and consistent policy of the Government of the United States to support the aspirations of Baltic peoples for self-determination and national independence; and

Whereas there exist many historical, cultural, and family ties between the peoples of the Baltic States and the American peoples:

Be it

Resolved by the House of Representatives (the Senate concurring),
That the House of Representatives of the United States urge the President of the United States —

(a) to direct the attention of world opinion at the United Nations and at other appropriate international forums and by such means as he deems appropriate, to the denial of the rights of self-determination for the peoples of Estonia, Latvia, and Lithuania, and

(b) to bring the force of world opinion to bear on behalf of the restoration of these rights to the Baltic peoples.

A TELEGRAM FROM SENATOR KUCHEL

Sen. Thomas H. Kuchel (R. — Calif.) was instrumental in getting the passage by the U. S. Senate of **H. Con. Res. 416** on October 22, 1966. In his letter of October 25, 1966, Senator Kuchel writes the following to Mr. Leonard Valiukas, President of the AMERICANS FOR CONGRESSIONAL ACTION TO FREE THE BALTIC STATES:

"Dear Leonard:

"I can quite honorably tell you that I did help in securing Senate consideration and Senate passage of the resolution. Leonard, it reflects the unyielding judgment of the overwhelming majority of members of the Congress.

"I look forward to seeing you before too long.

Sincerely,

(Signed)

THOMAS H. KUCHEL"

COMMUNIST CRIMES AGAINST HUMANITY

Open-Letter Challenge to Bertrand Russell

The Assembly of Captive European Nations (ACEN) today suggested that Bertrand Russell's self-appointed War Crimes Tribunal, which is planning to "try" President Lyndon B. Johnson and other top U. S. officials for Vietnam "war crimes", conduct instead an immediate inquiry into the mass murder of 4,253 Polish Army officers by the Soviet NKVD in the Khatyn Forest in 1940.

In an open letter to Lord Russell, ACEN'S Chairman Stefan Korbonski pointed to an earlier investigation of the Katyn massacre by a U. S. Congressional Committee, which in 1952 recommended that the United Nations "seek action before the International Court of Justice."

Noting that this had been done and that the Katyn massacre clearly constituted a crime against humanity, Chairman Korbonski stressed that Lord Russell tribunal—avowedly dedicated to justice — should address itself to this unpunished case mass murder committed in wartime.

The text of the letter.

Sir:

It is more in sadness than in indignation that I address this earnest appeal to you. The spectacle of one of the finest intellects of our time initiating a spurious War Crimes Tribunal and identifying himself with forces that threaten to destroy the last vestiges of our civilization, bespeaks ill of our present-day values.

Your voice, Sir, was still during the systematic genocide of the Baltic peoples following forcible Soviet annexation in 1940. No protest from you, no quest to rouse public opinion when mass murder and slave labor camps flourished during the Stalin era. No tears were shed for the people of Tibet when Mao Tse-tung unleashed his hordes on the peace-loving men and women of that tiny Himalayan country. No demonstrations against the USSR when Soviet troops butchered 30,000 Hungarians in November 1956. Their crime? They wanted to be free to chart their own future without the same type of outside interference you profess to abhor. Are these crimes against humanity to be condoned and passed over in silence simply because they have been committed by Communists?

If, however, your War Crimes Tribunal is merely interested in conducting an inquiry into crimes committed in wartime, I should like to take the liberty of offering a concrete suggestion.

I am sure that you are familiar

with the Katyn Forest massacre of 4,252 Polish officers by the Soviet NKVD in 1940. These officers were prisoners of war. The U. S. Congressional Committee, which had investigated this mass murder, recommended in its final report of December 22, 1952 that the United Nations "seek action before the International Court of Justice". Since this has never been done, and since you may not wish to accept the findings of that Congressional Committee at its face value, it would seem most appropriate that your War Crimes Tribunal dwell into the matter and make known its findings to the millions of people who still vividly remember this case of mass murder.

The Katyn Forest massacre is without a doubt a classic crime against humanity. Since you, Sir, pride yourself of being a humanitarian and a searcher of truth, I trust that you and your War Crimes Tribunal will focus your attention on this monstrous example of man's inhumanity to man.

Justice cannot be served solely along ideological lines or for the sake of expediency.

We all await your reaction to this suggestion.

Stefan Korbonski,
Chairman
Assembly of Captive European
Nations

EDITOR'S NOTE. — The Lithuanian nation has never experienced in its long history such an extermination and annihilation of its people as during the Soviet occupation since June 15, 1940. During the last 25 years the country lost more than one fourth of its entire population.

The Soviet Communists committed crimes against Lithuanians such as: murder, extermination, enslavement, deportation, imprisonment, torture, persecutions on political grounds by performing the following acts, to mention just a few:

1. Between June 14 and 22, 1941, they arrested and deported to Siberia over 34,000 innocent men, women, and children. Most of them were killed by the Soviets or died in slave-labor camps in Soviet Russia.

2. On June 24 and 25, 1941, they tortured and massacred 73 persons in Rainiai forest near Telšiai (Lithuania).

3. On June 26, 1941, they massacred over 400 prisoners in Pravieniškiai near Kaunas (Lithuania).

4. On the night of June 25, 1941, they massacred 118 Li-

Continued next page

SOVIET INEQUALITIES

Colonial Metamorphosis of Amber

Amber, for centuries known as the "gold of Lithuania", is now called "the beauty and pride of Soviet Baltic". This new definition was coined by V. Surikov, deputy director of the amber industry in the Kaliningrad German — Koenigsberg, Lithuanian — Karaliaučius area (Sovjetskaja Litva, No. 144, 1966).

Although amber is found along almost the entire southeastern shore of the Baltic Sea, amber jewelry has been always most popular and most widely used in Lithuania. The richest deposits of amber were in Semba, a region of Lithuania Minor. Already 130 yrs. ago, a large amber mine and a factory were established near the town of Palvininkai (a typically Lithuanian name), some 40 miles northwest from Koenigsberg. The amber industry was a source of a

sizeable income for the German empire until 1939.

In 1945 this heartland of the amber industry was occupied by the Russians and transformed into Moscow's colony. While the Germans merely half-mongrelized the town's name into Palvinicken, the Russians changed it completely into Yantarnyi (made of amber). They rebuilt the war-damaged amber mine and, in 1948, began exploiting it as a typical colonial enterprise of the Russian empire.

During the second half of 1948, the amber mines at Palvininkai, now Yantarnyi, yielded 127 tons of raw amber. In 1964 the yield rose to 275 tons. The amber deposits there will be exhausted by 1973, but a new mine, already being built nearby, is expected to yield 400-450 tons annually. (E.).

Museum of Atheism

● On October 9th, a Museum of Atheism was opened in Vilnius, Lithuania, housed in a converted church. The director of museum, J. Markonis, a former priest, was appointed in 1961, with the task of building up a collection. There is only one other museum of this type, in Leningrad, from which considerable assistance was obtained. The director, on opening day, said: "If the museum will help people searching for the truth, and make them think our work will not have been in vain. But we will only know this when we start getting visitors."

The Museum has a cinema, and will also be arranging lectures and discussion groups on atheistic topics.

COMMUNIST CRIMES...

Continued from page 22

thuanians in Cherven forest near Minsk.

5. In June, 1941, they murdered 15 Roman Catholic priests.

These crimes alone are enough to convict under the Allied Control Law No. 10 the Kremlin masters under whose direction the afore-said acts of crime were committed.

LITHUANIAN MAPS

is now available, compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolu-paila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

A multicolored map of Lithuania Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50
Only a limited supply available.

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina \$4.00

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

90029

DARBININKAS

išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams \$7.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais tik \$5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujaisi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue ● Brooklyn, N. Y 11221 ● Tel. GL 2-2923

Anšlavs Eglītis

BESIDE A SPRING

*An azure-grey tissue had covered the sky,
and the sun's first spears flashed pallid;
But under the elms and the linden-trees
the webbed gloom of night still dallied.*

*I silently stole through the dewy shade
towards the edge of a spring that bubbled,
And I fell on my knees in a langour of thirst,
and drank, but my heart was troubled.*

*My palms burned hot from the velvet caress
of a girl of miraculous fashion,
And in them each vein was tingling still
with the sting and the surge of passion.*

*That, as I dipped out the water, it seemed
I was stringing her in my embraces.*

*In my hands the cool silver of the spring
was as something that sears and effaces.*

*And when I had drunk, the sunlight grew black,
and a pain flushed my heart as with fire,
And in that terrible moment I passed
down the flaming degress of desire.*

*I felt-all the doubts and the jealousies,
all the agony from the beginning,
And I saw in my mind how we parted at last
full of hate and the shame of sinning.*

*Like a gold-bristled hedgehog the risen sun
rolled out of the cloud's jagged masses,
And lonely as death I knelt by the spring
with my hands in the floating cresses.*

ANŠLAVS EGLĪTIS, Latvian author, was born in 1906 in Riga and now resides in Pacific Palisades, California.

He has published 10 volumes of short stories, 8 plays, and 13 novels. The best of what A. E. has written of short stories is to be found in a collection "Burning City" (1946). Among his best novels are: Ligavu Mednieks, Čingschana gals (The death of Genghis Khan), Ajurjonga (also in English).

SENATE ADOPTS H. CON. RESOLUTION 416

Concurrent Resolution to request the President of the United States to urge certain actions in behalf of Lithuania, Estonia, and Latvia.

Mr. Mansfield. Mr. President, I ask unanimous consent that the Senate turn to the consideration of Calendar No. 1573, House Concurrent Resolution 416.

The Presiding Officer. The concurrent resolution will be stated.

The Legislative Clerk. A concurrent resolution (H. Con. Res. 416) to request the President of the United States to urge certain actions in behalf of Lithuania, Estonia, and Latvia.

The Presiding Officer. Is there objection to the present consideration of the concurrent resolution?

There being no objection, the Senate proceeded to its consideration.

Mr. Kuchel. Mr. President, I wish to say that I am delighted that this matter is being taken up. It deserves attention in this session as a mark of our continuing concern for those peoples who have been deprived of their democratic institutions and are unable to speak for themselves.

The Presiding Officer. The question is on agreeing to the concurrent resolution.

The concurrent resolution (H. Con. Res. 416) was agreed to.

(From: Congressional Record, October 22, 1966. Page 27630.)

LITHUANIA — LAND OF HEROES

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THIS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

* Country, people and language
* Lithuania's fight for freedom
* Soviet genocidal practices in Lithuania

LAVISHLY ILLUSTRATED

Price: \$4.75

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.
90029

In 1928 Lithuania, celebrating its 10th Anniversary of Independence, issued a series of stamps, showing President A. Smetona an allegorical figure and freedom fighters (stamps 1 and 2). — 1928 m. Lietuva, švęsdama 10 metų nepriklausomybės sukaktį, išleido 3-jų pašto ženklų seriją: 1. prez. A. Smetona, dešimtmečio alegorija ir laisvės kovotojai. Premier Juozas Tūbelis, stamp issued to commemorate Lith. King — Vytautas the Great (1430—1930). — Vytauto Didžiojo metais išleistas oro pašto ženklas su min. pirm. J. Tubelio atvaizdu.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS

Part LCI

As mentioned before, various liberties and reforms of the leftists' regime in Lithuania greatly increased the activity of communists and other anti-state elements. Since it was feared that Communists will try to overthrow the government, a group of high-ranking army officers, in agreement with some leaders of Nationalist and Christian-Democratic parties staged a coup d'etat early in the morning of December 17, 1926. The plot was staged only in the provisional capital of Kaunas. The province did not participate in it and did not know about it. The army units, stationed in Kaunas and its vicinity, were led to the streets of Kaunas and, without any resistance, occupied the most important offices of the capital. Several officers upon arrival at the government building where delegates of the seimas were still in discussion since December 16th, declaring to the assembly that the present government, unable to maintain peace and security of the country, is dismissed and the delegates of the seimas are requested to disperse.

This bloodless coup d'etat was very effective: the cabinet of ministers declared its dismissal, and the president, Kazys Grinius, resigned himself. Professor Augustinas Voldemaras, formerly well-known fighter in the first days of the republic, was appointed as the new premier. Prof. Voldemaras soon formed his cabinet of ministers. The conspirators, in agreement with the Nationalist and the Christian-Democratic parties, invited former president Antanas Smetona as the new President of the State, who was willing to accept this post. The new government vigorously started to work on the prosperity of the country, while the people heartily cooperated in all government's efforts.

Unfortunately the close co-operation between the Nationalist and Christian-Democratic parties soon started to split, discrepancies and disunity began to show and the Christian-Democratic party left the coalition, withdrawing their representatives from the cabinet and the

seimas, leaving the Nationalist party in the power. In April, 1927, seimas was dismissed, new elections were not set up, and the state constitution of 1922 suspended. The government was left in the hands of the authoritative regime of President A. Smetona.

In 1928 the government introduced some reforms: President A. Smetona, supported by the cabinet of ministers, proclaimed a new state constitution and established a Council of the State, whose job was to prepare new laws. According to the new constitution, the country is governed by the government, seimas, and the court and the president of the state is to be elected not by the seimas, but by the population of the country itself. Citizens not younger than 30 years of age can be elected as delegates to the seimas. All citizens, who had reached the age of 24 participate in the elections. The term of the seimas is 5 years, and the president of the state, not younger than 30 years of age, is to be elected for a term of 7 years. The president is to be elected by special electors, who are elected by the councils of communities, towns, and districts.

The close co-operation between President A. Smetona and premier A. Voldemaras, however, did not last, as Professor Voldemaras started to execute a fascists-like reign. His governing provoked a strong opposition to the left-minded citizens and three socialist students on May 6, 1929, staged an attempt to assassinate Prof. Voldemaras, while he was attending a reception in the State Theater. However, the bullets of the assassins missed Voldemaras, but hit his adjutant, captain P. Gudynas and injured major Virbickas. In September, 1929, premier A. Voldemaras was replaced by another well-known patriot, economist and agriculturist, Juozas Tūbelis, who remained premier of the cabinet until his death in 1938. Professor Augustinas Voldemaras was advised to leave Kaunas.

(To be continued)

Illustration from "The Seasons".

Woodcut by
V. K. Jonynas

THE SEASONS by K. Donelaitis

This work (over 3,000 lines) has been rendered into English verse by Nadas Rastenis from Baltimore, Md., known for translations of the Lithuanian poetry by A. Baranuskas, V. Kudirka, Maironis and others.

The editing done and foreward is written by Dr. Elena Tumas, Professor of English and Comparative Literature at California State College at Fullerton. Mrs. E. Tumas in her own right is very well known Lithuanian poetess, author of a book of poems "The Saints and the Kings".

The book will be off print November 15.

The subscription accepted at the

LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, California 90029

Price: \$3.00 Pre-edition price: \$2.20

Please send:

() copies of "The Seasons" at 2.00 (only before Oct. 15, 1966)

Enclosed \$.....

Name

Address

City State Z. C.

Mr. and Mrs. I. Schiffman J. Laučka, and Mrs. O. Bačkis.

J. Laučka išleidžiant į JAV Ambasadą Berlyne. Pona Irving Schiffman (Schiffman buvęs Valstybės Departamente Baltijos skyriaus viršininkas, dabar dirbęs ten pat kitame skyriuje), Juozas Laučka, O. Bačkienė.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Mr. Juozas Laučka has been transferred by the State Department to the American Legation in Berlin. He formerly served in the Lithuanian section of "Voice of America". (Picture left).

● Algirdas Landsbergis, noted Lithuanian writer, has left the job at the Captive European Nations secretariat which he held for the past 10 years. He accepted the post as assistant professor at the Fairleigh - Dickenson University at Rutherford, N. J. He will lecture in history, literature and drama. Past summer Mr. Landsbergis spent several months in London and Paris.

● Miss Daiva Audėnaitė recently received her Master of Science degree in Physical Medicine from the Northwestern University. She had graduated from the New York University with a B. S. degree in physical therapy and at the present is lecturing in her field at the North. University.

● On 18th of November of this year Latvians in the free world celebrate the forty-eighth anniversary of the Declaration of Latvian independence. Independence was declared in Riga on November 18th, 1918, and Latvia commenced life as a sovereign independent state, which was to come to an end in June 1940 when it together with Estonia and Lithuania, was occupied by Soviet troops.

● British Minister of Transport Barbara Castle, a Member of Parliament, visited Los Angeles briefly on October 14 this year, where she was shown the freeway network by helicopter. Minister Castle is interested in relating foreign transportation problems and solutions to growing traffic needs in and about Greater London. During her visit travel arrangements were handled by British Consul General Franklin and Milton Stark (Lithuanian Days Magazine English Editor), Public Relations Director of the California Division of Highways.

Milton Stark, Mrs. Barbara Castle and Ed. T. Telford.

● Miss Lilija Šukytė, rising star of the Metropolitan Opera in New York, on Oct. 2nd performed in "Die Frau ohne Schatten". She repeated her performance on Oct. 14, 17 and 25 and also appeared in Rigoletto on Oct. 13 and 18.

● K. M. Čampė on July 14th received his PhD degree in engineering, in the field of atomic science, from Purdue University in Lafayette, Ind. The thesis: Stability Analysis of Periodically Oscillating Compressible Fissile Media.

● Mrs. Genė Vasaitienė has begun teaching the Lithuanian language to the State Department and Pentagon employees. This language school teaches 73 languages.

● Leonas Sabaliūnas has begun to lecture in political science at the Eastern Michigan University, Ypsilanti, Mich.

● Base-baritone Arnoldas Vokietaitis is participating as leading soloist with the Chicago Lyric opera, which began its season on October 7th.

● On Feb. 10th, 1967 the Berkeley Music School in Melrose, Conn., will present a concert of compositions by Lithuanian composers: Lapinskas, Gaidelis, Kačinskas, Banaitis, Gruodis. Among others violinist Iz. Vasyliūnas, soloist S. Liepas and the St. Peter parish choir will perform.

Books & Periodicals

Portfolio '65. Photographs by Algimantas Kezys, S.J. 21 sheets. Biographic notes by Very Rev. B. Markaitis, S.J.; Poetic Realist, by Hugh Edwards, Curator of Photography, The Art Institute of Chicago; Focus on Nature (Bėgimas į gamtą, bet ne nuo žmonių — Lithuanian), by K. Bradūnas.

Dedication of the Chapel of Our Lady of Šiluva, September 3-5 1966. Lithuanian Religious Congress. Dedication and Historical remarks. Illustrated. Four pages of color prints.

Two Hymns in Latin, English and Lithuanian. In honor of Our Lady's Apparition in Šiluva. Lith. Memorial Chapel in the National Shrine of the Immaculate Conception, Washington, D.C., September 4, 1966. by Rev. L. A. Budreckas. For the community singing with organ. Sponsored by Rev. G. J. Vilčiauskas, Pastor of St. Anthony's Parish, Ansonia, Conn. Words by Rev. S. Yla. Copyright by Muzikos Žinios, (Musical News), 1602 So. 48th Ct., Cicero 50, Ill. 1966.

ACEN NEWS. A Bimonthly Review of the Activities of the Assembly of Captive European Nations. No. 125 September-October, 1966. Published by Press Bureau of ACEN, 29 W. 57th St., New York, N. Y. 10019. Subscription: \$3.00 per annum.

News Digest — International. No. 3, 1966. Year IV. Quarterly Magazine. September issue. Published by: International Information Centre, Box 62, P. O. Belmore, Sydney, N.S.W. Editorial Board: J. P. Kedys and others.

BEFORE THE CURTAIN

The last British Minister in independent Lithuania, Sir Thomas Hildebrand Pretson, O.B.E., is eighty on June 2nd. He is now living in retirement in Beeston, Norfolk.

His first post was in 1913, as British Vice-Consul in the Urals mining town of Ekaterinburg. In 1927 he came to Lithuania as Second Secretary and Charge d'Affaires. In 1940, he became Minister Plenipotentiary to Lithuania.

During his stay in Lithuania, Thomas Preston wrote two ballets, which were successfully performed at the State Theatre in Kaunas, and at the Alhambra, London, in 1935 (White Roses and Dwarf grenadier).

When the Soviet Army invaded Lithuania in 1940 and all representatives of the Diplomatic Corps had to leave the Country, Mr. Preston and his staff managed to hand on as long as possible, so that they could see for themselves what life under Soviet occupation was really like.

In 1950, Mr. Preston wrote a book, "Before the Curtain", which described his experiences abroad.

In his book, Thomas Preston describes the Soviet deportations that were carried out after the occupation of Lithuania:

"During a single week (from June 14th to June 21st) 34,300 Lithuanians were deported according to plan... The deportees were seized in the night between one and four o'clock; they were given only a few minutes to take their most immediate belongings. Adults, old people and children — all were deported. If the head of the family was not at home his wife and children were taken instead. The deportees were squeezed into specially assigned freight cars, originally for transporting cattle. There were neither benches nor windows in these cars and the doors were nailed up. Husbands were separated from their wives; children from their parents. Despite the summer heat, no drinking water was given to the prisoners, of whom thousands died on the trains and in Russian transit prisons before reaching their destination."

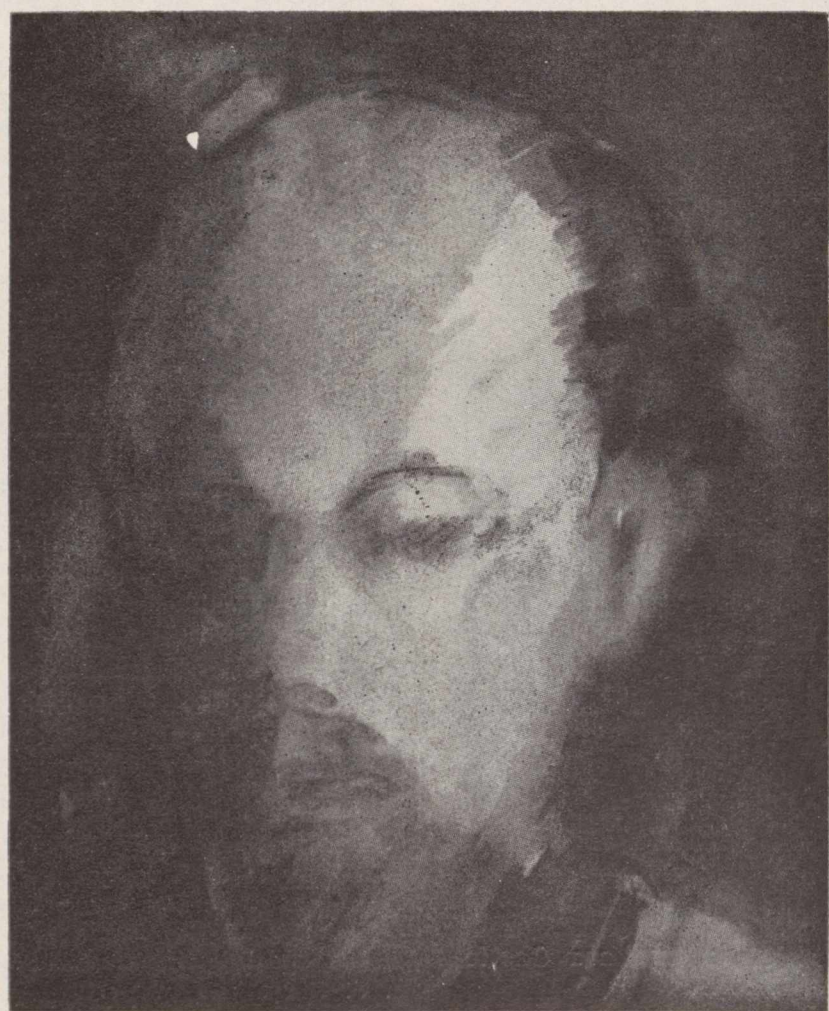

Liudas Vilimas

PARTIZANO MIRTIS / Death of guerrilla

L. Vilimas

Autoportretas / Self-portrait

DAILININKAS LIUDAS VILIMAS

Dailininkas Liudas Vilimas, gimęs 1912 m. rugsėjo 15, Mažeikių aps., mirė šiais metais, nesulaukęs pilnų 54 metų, pačiame kūrybos pajėgume.

Emigravęs į JAV, L. Vilimas iš karto gyveno Rochesteryje, gavęs darbą vitrinų dekoravimo srityje vienoje didžiųjų krautuvių. Vėliau persikėlė į Cincinnati, Ohio, kur didžiulėje Pague's krautuvėje gavo dekoravimo direktoriaus vietą. Šis darbas L. Vilimui, kaip dailininkui, nebuvo svetimas, ir jis nesunkiai padarė "karjerą". 1961 metais visos Amerikos vitrinų dekoravimo konkurse jis laimėjo I vietą.

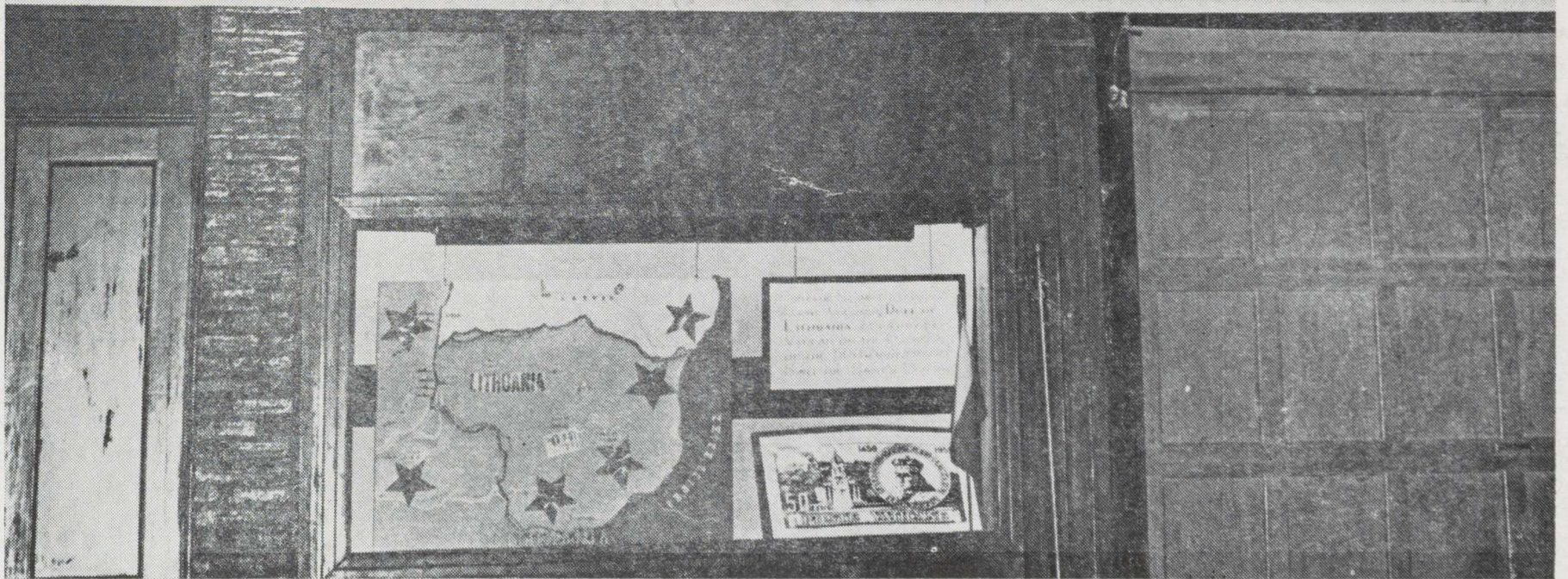
Kauno meno mokyklą jis baigė 1935 metais ir nuo 1938 m. studijavo Vienos dekoratyvinės dailės akademijoje.

Bestudijuodamas ir vėliau iliustravo knygas, dirbo prie teatro, piešdamas dekoracijas, o nuo 1940 dėstė Vilniaus meno akademijoje. Buvo Formos ir Dailės Instituto sambūrių narys.

Iš grafikos darbų pažymėtina jo iliustracijos K. Bradūno knygai Vilniaus varpai. Nesvetima jam buvo nė akvarelė — Wiesbadeno parodoje už akvarelę jis laimėjo I premiją.

Būdamas užsiėmęs profesijos darbais, L. Vilimas rado laiko ir grynam dailės menui. Metėsi į aliejaus tapybą ir čia sukūrė pažymėtinai vertų kompozicijų. Jo paveiksluose vyrauja žalsva spalva, kuri paveikslą gaubia kažkokia šalta mistika; neryškūs daiktų bei figūrų kontūrai į žiūrovą kalba gūdžiu mirties alsavimu ir būties mįslingumu. Rūpintojėlis ir Pieta rymo ne viename jo paveiksle ir tai suteikia jiems lietuvišką atspalvį. Tokios jo kompozicijos Partizano mirtis, Pieta, Malda, Paskutinis patarnavimas...

Pačiu paskutiniu laiku L. Vilimas pasuko į abstraktą.

PLAKATAS PRIE EUROPOS PAVERGTŲ TAUTŲ BŪSTINĖS NEW YORKE.